

11. У кожній нормі права, що буде внесена до нормативно-правового акта нормативно-правовим актом про внесення змін, ставляться всі розділові знаки, що вимагаються правописом, з урахуванням змісту нормативно-правового акта, до якого буде внесена така норма. Текст такої норми права береться в лапки.

Розділ VI. РОЗГЛЯД ТА ПРИЙНЯТТЯ (ВИДАННЯ) ПРОЕКТУ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО АКТА

Стаття 43. Подання проекту нормативно-правового акта

1. Суб'єкт правотворчої ініціативи за процедурою, встановленою Конституцією України, законом, іншим нормативно-правовим актом, реалізує правотворчу ініціативу шляхом подання в установленому порядку проекту нормативно-правового акта.

2. Разом із проектом нормативно-правового акта подаються:

1) концепція (у разі її наявності);

2) пояснювальна записка з викладенням результатів проведення оцінки потенційного впливу проекту нормативно-правового акта на суспільні відносини, висновками експертиз, якщо такі проводилися, результатами публічних консультацій (у разі їх проведення);

3) перелік нормативно-правових актів, які необхідно прийняти або змінити для реалізації положень нормативно-правового акта в разі його прийняття (для первинних законів, кодексів);

4) аналітичні документи публічної політики, на підставі яких розроблено концепцію та проект нормативно-правового акта (у разі їх наявності);

5) інші супровідні документи до проекту нормативно-правового акта, передбачені законодавством України.

3. Проект нормативно-правового акта, прийняття якого призведе до збільшення витрат бюджету та (або) до зменшення надходжень бюджету, подається на розгляд суб'єкта правотворчої діяльності з обґрунтуванням очікуваних фінансових наслідків прийняття проекту нормативно-правового акта, у тому числі з викладенням потенційного впливу проекту нормативно-правового акта на дохідну та видаткову частини бюджету, з необхідними розрахунками витрат та (або) обсягів зменшення надходжень бюджету, пропозиціями щодо визначення джерел їх покриття, з викладенням нових фінансових зобов'язань держави у разі їх виникнення, описом порядку (принципів) визначення розміру податків, мита чи інших форм зборів згідно із проектом нормативно-правового акта із доданням відповідних розрахунків, якщо правовим регулюванням проекту нормативно-правового акта

запроваджується, змінюється або скасовується правове регулювання у відповідній сфері суспільних відносин.

4. Проект нормативно-правового акта, спрямований на виконання зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, адаптацію законодавства України до положень права Європейського Союзу (*acquis EC*), вноситься з інформацією про його відповідність (постатейною таблицею відповідності) зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (*acquis EC*).

Стаття 44. Експертиза проекту нормативно-правового акта

1. Проект нормативно-правового акта підлягає обов'язковій експертизі на відповідність зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (*acquis EC*), а також науковій, юридичній (правовій), антикорупційній, гендерно-правовій, антидискримінаційній та іншим експертизам, визначеним законом (далі – обов'язкова експертиза).

Обов'язкова експертиза проекту нормативно-правового акта здійснюється суб'єктом забезпечення правотворчої діяльності в порядку, визначеному законодавством України.

2. За рішенням суб'єкта правотворчої діяльності або за рішенням іншого уповноваженого законом суб'єкта щодо проекту нормативно-правового акта також можуть бути проведені у встановленому законодавством України порядку додаткові експертизи з питань, визначених частиною першою цієї статті, а також:

1) на відповідність положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і Протоколів до неї, практиці Європейського суду з прав людини;

2) фінансово-економічна;

3) цифрова;

4) щодо впливу на показники бюджету та відповідність законам, що регулюють бюджетні відносини;

5) щодо впливу на показники економічного і соціального розвитку та відповідності зобов'язанням України за Угодою про заснування Світової організації торгівлі;

6) з інших питань, що можуть вплинути на якість проекту нормативно-правового акта.

3. Щодо проектів нормативно-правових актів може проводитися незалежна експертиза експертними організаціями з числа наукових, освітніх, міжнародних та інших організацій відповідного профілю, експертами з числа вчених і фахівців. Головною експертною установою з проведення

юридичної (правової) експертизи проектів законів є Національна академія наук України. Порядок направлення проектів законів до Національної академії наук України для проведення юридичної (правової) експертизи визначається законодавством України.

Незалежна експертиза проектів нормативно-правових актів, що містять інформацію з обмеженим доступом, не проводиться.

Стаття 45. Публічні консультації

1. Публічні консультації щодо проекту нормативно-правового акта проводяться суб'єктом правотворчої діяльності та (або) іншим уповноваженим законом суб'єктом з метою реалізації принципів відкритості та прозорості правотворчої діяльності.

2. Проведення публічних консультацій щодо проекту нормативно-правового акта здійснюється в порядку, визначеному законом.

Стаття 46. Порядок розгляду проекту і прийняття (видання) нормативно-правового акта

1. Суб'єкт правотворчої діяльності розглядає проект нормативно-правового акта та приймає (видає) нормативно-правовий акт з додержанням процедури, визначеної Конституцією України та (або) законом, іншими нормативно-правовими актами.

Порядок розгляду проектів законів і прийняття законів визначається Конституцією України та Регламентом Верховної Ради України.

Окремі процедури розгляду проектів підзаконних нормативно-правових актів можуть визначатися підзаконними нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до закону.

2. Повноваження суб'єкта правотворчої діяльності щодо прийняття (видання) нормативно-правового акта включає також повноваження щодо:

- 1) внесення змін до нормативно-правового акта;
- 2) зупинення дії окремого структурного елемента нормативно-правового акта на визначений строк (термін);
- 3) дострокового відновлення дії окремого структурного елемента нормативно-правового акта, дія якого була зупинена на визначений строк (термін);
- 4) визнання нормативно-правового акта або окремого його структурного елемента таким, що втратив чинність.

3. Суб'єкт правотворчої діяльності приймає (видає) нормативно-правовий акт з урахуванням затвердженого ним плану правотворчої діяльності (статті 25–26 цього Закону).

Стаття 47. Підписання прийнятого (виданого) нормативно-правового акта

1. Офіційний текст прийнятого (виданого) суб'єктом правотворчої діяльності нормативно-правового акта (далі – офіційний текст нормативно-правового акта) підписується особою (особами), уповноваженою (уповноваженими) на це Конституцією України та (або) законом.

2. Підписання офіційного тексту нормативно-правового акта (крім законів України та постанов Верховної Ради України, указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України) може здійснюватися шляхом накладення кваліфікованого електронного підпису у порядку, визначеному законом.

3. Конституцією України та (або) законом можуть встановлюватися інші вимоги щодо підписання прийнятих (виданих) нормативно-правових актів.

Розділ VII. ДОВЕДЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО АКТА ДО ВІДОМА НАСЕЛЕННЯ ТА НАБРАННЯ НИМ ЧИННОСТІ

Стаття 48. Доведення нормативно-правових актів до відома населення

1. Нормативно-правові акти після їх прийняття (видання) та підписання відповідно до Конституції та (або) законів України доводяться до відома населення шляхом:

- 1) офіційного оприлюднення (для законів України);
- 2) опублікування в офіційних друкованих виданнях суб'єктів правотворчої діяльності;
- 3) розміщення на офіційних веб-сайтах суб'єктів правотворчої діяльності;
- 4) оголошення у медіа;
- 5) оприлюднення в інший спосіб, встановлений законом (для актів органів місцевого самоврядування).

2. Офіційне оприлюднення законів України здійснюється Президентом України після їх підписання шляхом розміщення текстів цих законів на офіційному веб-сайті Президента України. У випадках, передбачених

частиною четвертою статті 94 Конституції України, офіційне оприлюднення законів України здійснюється Головою Верховної Ради України на офіційному веб-сайті Верховної Ради України.

Після офіційного оприлюднення закони України передаються для опублікування в офіційних друкованих виданнях Верховної Ради України.

3. Опублікування нормативно-правових актів здійснюється в офіційних друкованих виданнях, а у випадках, визначених законом, у друкованих медіа, засновниками (власниками) яких є державні органи, органи місцевого самоврядування та юридичні особи, засновані такими органами.

Стандарти шрифтового оформлення тексту нормативно-правового акта, що використовуються при його офіційному опублікуванні або розміщенні на офіційних веб-сайтах, визначаються Кабінетом Міністрів України.

4. Нормативно-правовий акт суб'єкта правотворчої діяльності розміщується на його офіційному веб-сайті відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації", якщо іншим законом не визначено спеціальний порядок та строк (термін) такого розміщення.

5. Оголошення про прийняття (видання) суб'єктами правотворчої діяльності нормативно-правових актів здійснюється ними через загальнонаціональні телеканали і радіоканали, а у випадках, визначених законом, в інших медіа.

6. Доведення до відома населення нормативно-правових актів, визначених частиною другою статті 53 цього Закону, здійснюється після їх державної реєстрації та включення до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів із зазначенням відповідного реєстраційного коду.

Стаття 49. Набрання чинності нормативно-правовим актом

1. Нормативно-правовий акт набирає чинності у порядку та строк (термін), визначені Конституцією України та (або) законом, але не раніше дня його опублікування, крім випадку, передбаченого частиною третьою цієї статті.

2. Закон України набирає чинності через 10 днів з дня його офіційного оприлюднення, якщо інше не передбачено самим законом, але не раніше дня його опублікування.

3. У випадках, передбачених законом, нормативно-правовий акт або окремих його структурний елемент, що містить інформацію з обмеженим доступом (крім закону), не підлягає офіційному оприлюдненню і набирає чинності з дня його доведення в установленому порядку до адресатів, якщо нормативно-правовим актом не встановлено більш пізній строк (термін) набрання чинності.

Стаття 50. Зупинення дії нормативно-правового акта

1. Дія нормативно-правового акта чи окремого його структурного елемента може бути зупинена:

1) суб'єктом правотворчої діяльності, що прийняв (видав) відповідний нормативно-правовий акт, на визначений строк (термін), якщо існують обґрунтовані підстави для можливості відновлення їхньої дії після закінчення такого строку (терміну);

2) судом для забезпечення позову в порядку, встановленому Кодексом адміністративного судочинства України (крім законів);

3) суб'єктом, визначеним Конституцією України та (або) законом, у встановлених Конституцією України випадках.

2. Суб'єкт правотворчої діяльності приймає рішення про зупинення дії окремого структурного елемента прийнятого (виданого) ним нормативно-правового акта шляхом прийняття (видання) нормативно-правового акта (окремої норми права у нормативно-правовому акті з відповідним предметом правового регулювання) в установленому цим Законом порядку із зазначенням підстав такого зупинення та строку (терміну), на який зупиняється відповідний структурний елемент нормативно-правового акта.

Зупинення дії структурного елемента нормативно-правового акта на невизначений строк (термін) не допускається.

3. У разі припинення обставин, що були причинами для зупинення дії структурного елемента нормативно-правового акта, суб'єкт правотворчої діяльності може прийняти (видати) нормативно-правовий акт про дострокове відновлення дії зупиненого структурного елемента нормативно-правового акта.

4. За необхідності зупинення дії всього нормативно-правового акта суб'єкт правотворчої діяльності розробляє та приймає (видає) новий нормативно-правовий акт у встановленому цим Законом порядку, визнавши таким, що втратив чинність, нормативно-правовий акт, дію якого необхідно зупинити.

Стаття 51. Оригінал нормативно-правового акта

1. Примірник прийнятого (виданого) нормативно-правового акта, підписаний уповноваженою на це Конституцією України та (або) законом особою (особами) у встановленому законом порядку, є оригіналом. Усі інші примірники нормативно-правового акта є його копіями.

2. Оригінали нормативно-правових актів вилучаються з цивільного обороту і не підлягають відчуженню, зокрема оригінали:

1) Конституції України, законів, постанов Верховної Ради України, указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, наказів міністерств, нормативно-правових актів інших державних органів, актів місцевих державних адміністрацій;

2) нормативно-правових актів органів влади Автономної Республіки Крим;

3) нормативно-правових актів місцевого самоврядування.

3. Оригінал нормативно-правового акта зберігається у встановленому законодавством України порядку.

4. Право власності на нормативно-правові акти визначається відповідно до Конституції України та (або) закону.

Стаття 52. Консолідований текст нормативно-правового акта

1. Консолідований текст нормативно-правового акта (далі – консолідований текст) є технічним інструментом ознайомлення з поточною чинною редакцією кожної норми права та (або) редакцією кожної норми права, чинність якої відтерміновано, у відповідному нормативно-правовому акті. Консолідований текст сукупно включає:

1) текст первинного нормативно-правового акта;

2) зміни до нормативно-правового акта та (або) інші дії, визначені частиною другою статті 46 цього Закону, внесені нормативно-правовими актами, що набрали чинності;

3) зміни до нормативно-правового акта та (або) інші дії, визначені частиною другою статті 46 цього Закону, внесені нормативно-правовими актами, що були опубліковані у встановленому цим Законом порядку, набрання чинності яких відтерміновано на визначений строк (термін) (за їх наявності).

2. Консолідований текст не є нормативно-правовим актом.

Консолідований текст має забезпечувати доступ користувача до текстів нормативно-правового акта та нормативно-правових актів, якими вносяться до нього зміни чи передбачаються інші дії, визначені частиною другою статті 46 цього Закону, шляхом гіперпосилання.

3. З метою забезпечення ефективного та якісного доступу населення до правової інформації консолідовані тексти розміщуються суб'єктами, визначеними цією частиною, на власних веб-сайтах, зокрема:

1) суб'єкт правотворчої діяльності розміщує консолідовані тексти прийнятих (виданих) ним нормативно-правових актів;

2) міністерство, що забезпечує формування державної правової політики, веде облік і розміщує консолідовані тексти нормативно-правових актів, включених до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів.

4. Доступ до баз даних консолідованих текстів на офіційних веб-сайтах суб'єктів, визначених частиною третьою цієї статті, є вільним та безоплатним.

5. У разі розбіжності консолідованих текстів перевагу має оригінал відповідного нормативно-правового акта (стаття 51 цього Закону).

Розділ VIII. ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ ПІДЗАКОННИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Стаття 53. Засади державної реєстрації підзаконних нормативно-правових актів

1. Державна реєстрація підзаконного нормативно-правового акта (далі – державна реєстрація) полягає у проведенні його юридичної (правової) експертизи на предмет відповідності:

1) Конституції та законам України;

2) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і Протоколам до неї, міжнародним договорам України, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (acquis ЄС);

3) практиці Європейського суду з прав людини;

4) правилам техніки нормопроєктування.

2. Державна реєстрація здійснюється міністерством, що забезпечує формування державної правової політики, щодо підзаконних нормативно-правових актів:

1) прийнятих суб'єктами правотворчої діяльності, визначеними пунктами 5, 6 частини другої статті 4 цього Закону;

2) необхідність державної реєстрації яких передбачена законом.

Стаття 54. Порядок проведення державної реєстрації підзаконних нормативно-правових актів

1. Суб'єкт правотворчої діяльності, що прийняв (видав) підзаконний нормативно-правовий акт, передбачений частиною другою статті 53 цього Закону, зобов'язаний протягом трьох робочих днів з дня його прийняття

подати такий акт до міністерства, що забезпечує формування державної правової політики, для проведення його державної реєстрації.

2. Юридична (правова) експертиза нормативно-правового акта проводиться протягом 15 робочих днів з дня його надходження до міністерства, що забезпечує формування державної правової політики. За необхідності (проведення аналізу нормативно-правового акта із залученням експертів, вивчення значної кількості актів законодавства, великого обсягу нормативно-правового акта (понад 50 сторінок), інших об'єктивних обставин, що унеможливають проведення юридичної (правової) експертизи нормативно-правового акта протягом 15 днів з дня його надходження) цей строк може бути продовжений міністерством, що забезпечує формування державної правової політики, але не більш як на 10 робочих днів, про що повідомляється суб'єкт правотворчої діяльності, що надіслав нормативно-правовий акт на державну реєстрацію.

3. У разі відповідності підзаконного нормативно-правового акта, поданого на державну реєстрацію, вимогам, передбаченим частиною першою статті 53 цього Закону, міністерство, що забезпечує формування державної правової політики, приймає рішення про його державну реєстрацію в межах строку, визначеного частиною другою цієї статті, та включає його до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів (стаття 56 цього Закону).

4. У разі невідповідності підзаконного нормативно-правового акта, поданого на державну реєстрацію, вимогам, передбаченим частиною першою статті 53 цього Закону, міністерство, що забезпечує формування державної правової політики, в межах строку, визначеного частиною другою цієї статті, приймає рішення про відмову в державній реєстрації та повертає його суб'єкту правотворчої діяльності на доопрацювання із зазначенням вичерпного переліку підстав для відмови.

Суб'єкт правотворчої діяльності подає доопрацьований нормативно-правовий акт на державну реєстрацію в порядку, визначеному частиною першою цієї статті.

5. Порядок проведення юридичної (правової) експертизи підзаконних нормативно-правових актів, прийняття рішення про їх державну реєстрацію або про відмову в такій реєстрації, включення їх до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів встановлюється Кабінетом Міністрів України.

6. Підзаконні нормативно-правові акти, передбачені частиною другою статті 53 цього Закону, не включені до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів, є нечинними і не підлягають офіційному оприлюдненню.

Розділ ІХ. ОБЛІК НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ.
ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

Стаття 55. Облік нормативно-правових актів

1. Облік нормативно-правових актів здійснюється:

- 1) суб'єктом правотворчої діяльності;
- 2) міністерством, що забезпечує формування державної правової політики.

2. Суб'єкт правотворчої діяльності здійснює облік прийнятих (виданих) ним нормативно-правових актів, забезпечує зберігання їх оригіналів.

3. Міністерство, що забезпечує формування державної правової політики, здійснює державний облік прийнятих суб'єктами правотворчої діяльності нормативно-правових актів шляхом включення їх до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів (стаття 56 цього Закону).

Стаття 56. Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів

1. Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів (далі – Реєстр) – державна інформаційно-комунікаційна система, що забезпечує збирання, накопичення, реєстрацію, облік та зберігання нормативно-правових актів.

2. Держателем Реєстру є міністерство, що забезпечує формування державної правової політики.

3. Адміністратор Реєстру є юридичною особою публічного права. Адміністратор Реєстру здійснює:

1) заходи із створення, доопрацювання та супроводження програмного забезпечення Реєстру;

2) технічне і технологічне забезпечення, збереження та захист даних, що містяться в Реєстрі;

3) інші заходи технічного адміністрування, визначені Кабінетом Міністрів України та Держателем Реєстру.

4. Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів ведеться державною мовою.

5. До Реєстру включаються:

1) закони, постанови Верховної Ради України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, нормативно-правові акти

Національного банку України – після їх опублікування в порядку, встановленому законом;

2) підзаконні нормативно-правові акти, визначені частиною другою статті 53 цього Закону, – після їх державної реєстрації в порядку, встановленому статтею 54 цього Закону.

6. Нормативно-правові акти, визначені пунктом 1 частини п'ятої цієї статті, подаються відповідним суб'єктом правотворчої діяльності Держателю Реєстру для реєстрації в Реєстрі протягом 24 годин з дня їх опублікування у порядку, визначеному законом.

7. Держатель Реєстру включає в Реєстр з присвоєнням реєстраційного коду:

1) нормативно-правовий акт, визначений пунктом 1 частини п'ятої цієї статті, – протягом 24 годин з дня його отримання;

2) підзаконний нормативно-правовий акт, що підлягає державній реєстрації, – після проведення його юридичної (правової) експертизи (статті 53, 54 цього Закону) у строк, визначений частинами другою і третьою статті 54 цього Закону.

8. До Реєстру вносяться такі дані про нормативно-правовий акт:

1) назва суб'єкта правотворчої діяльності, що прийняв (видав) нормативно-правовий акт;

2) дата і номер нормативно-правового акта;

3) назва нормативно-правового акта;

4) текст нормативно-правового акта;

5) інформація про опублікування нормативно-правового акта та дату набрання ним чинності;

6) дата державної реєстрації підзаконного нормативно-правового акта із зазначенням відповідного реєстраційного номера (для підзаконних нормативно-правових актів, визначених частиною другою статті 53 цього Закону);

7) дата включення нормативно-правового акта до Реєстру із зазначенням присвоєного йому реєстраційного коду (частина сьома цієї статті).

9. Підзаконний нормативно-правовий акт, що містить державну таємницю, включається до відповідного розділу Реєстру з обмеженням "Таємно".

Нормативно-правові акти, що містять службову інформацію, включаються до відповідного розділу Реєстру з обмеженням "Для службового користування".

10. Обробка нормативно-правових актів у Реєстрі здійснюється відповідно до закону із застосуванням комплексної системи захисту

інформації з підтвердженою відповідністю. Підтвердження відповідності комплексної системи захисту інформації здійснюється за результатами державної експертизи, яка проводиться з урахуванням галузевих вимог та норм інформаційної безпеки, у порядку, встановленому законодавством України.

11. Порядок ведення Реєстру, доступу до нього та користування ним встановлюється Кабінетом Міністрів України.

12. Інформація з Реєстру є відкритою, загальнодоступною (крім інформації з обмеженим доступом) публічною інформацією у формі відкритих даних, що надається безоплатно та підлягає оприлюдненню на офіційному веб-сайті Держателя Реєстру та на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних.

Розділ X. ДІЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО АКТА

Стаття 57. Дія нормативно-правового акта у часі

1. Дія нормативно-правового акта у часі – це реалізація нормативно-правового акта щодо суспільних відносин, що виникли після набрання ним чинності або до набрання ним чинності і тривали станом на дату набрання актом чинності. Дія нормативно-правового акта поширюється на суспільні відносини, що виникли (тривають) після набрання ним чинності, якщо інше не передбачено Конституцією України чи законом.

2. Дія нормативно-правового акта починається з моменту набрання ним чинності, якщо інше не передбачено законом, і закінчується моментом припинення його дії.

3. Моментом набрання чинності нормативно-правовим актом є 0 годин дня, наступного за днем його опублікування в порядку, встановленому законом, якщо:

- 1) інше не визначено Конституцією України та (або) законом;
- 2) більш пізній строк (термін) не встановлено самим нормативно-правовим актом.

4. Якщо момент набрання чинності нормативно-правовим актом визначено конкретним строком (терміном), такий нормативно-правовий акт вважається чинним з 0 годин настання відповідно визначеного у ньому дня або події.

5. За необхідності первинний закон, кодекс чи окремі їх структурні елементи можуть вводитися в дію пізніше моменту набрання ним чинності. Введення в дію окремих структурних елементів первинного закону, кодексу не може передувати моменту набрання ним чинності в цілому. Норми права

щодо строку (терміну) та умов введення в дію інших структурних елементів первинного закону, кодексу набирають чинності одночасно з набранням чинності таким первинним законом, кодексом.

6. Моментом припинення дії нормативно-правового акта є 24 година дня відповідного строку (терміну), якщо інше не визначено Конституцією України, законом або більш пізній строк (термін) не встановлено самим нормативно-правовим актом.

Якщо момент припинення дії нормативно-правового акта визначено вказівкою на конкретний строк (термін), дія такого нормативно-правового акта вважається припиненою з 0 годин настання відповідно визначеного у ньому дня або події.

У разі якщо строк припинення дії нормативно-правового акта визначається роками, такий строк спливає у відповідні місяць та число останнього року строку.

У разі якщо строк припинення дії нормативно-правового акта визначається місяцями, то він спливає у відповідне число останнього місяця строку. Якщо дата закінчення строку, визначеного місяцями, припадає на такий місяць, в якому немає відповідного числа, строк спливає в останній день цього місяця.

У разі якщо припинення дії нормативно-правового акта здійснюється суб'єктом правотворчої діяльності в порядку, встановленому законом, строк (термін) припинення дії нормативно-правового акта визначається відповідним нормативно-правовим актом.

У разі якщо припинення дії нормативно-правового акта здійснюється на підставі рішення суду, дія нормативно-правового акта припиняється з моменту набрання законної сили відповідним рішенням суду.

7. Строк (термін) дії може визначатися для всього нормативно-правового акта або окремого його структурного елемента.

8. Нормативно-правовий акт діє безстроково, якщо в його тексті не визначено інше.

Стаття 58. Пряма дія нормативно-правового акта у часі

1. Пряма дія нормативно-правового акта у часі означає, що його норми поширюються на суспільні відносини, що виникли після набрання ним чинності.

2. Норми нормативно-правового акта поширюються на суспільні відносини, що виникли до дня набрання ним чинності та продовжують існувати на день набрання ним чинності, з дня набрання чинності цим нормативно-правовим актом.

Стаття 59. Зворотна дія нормативно-правового акта у часі

1. Зворотна дія нормативно-правового акта у часі – це реалізація нормативно-правового акта щодо суспільних відносин, що виникли до дня набрання ним чинності, правове регулювання яких змінюється таким нормативно-правовим актом.

2. Закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, визначених Конституцією України.

Стаття 60. Припинення дії нормативно-правового акта або окремого його структурного елемента

1. Дія нормативно-правового акта або окремого його структурного елемента припиняється внаслідок:

- 1) втрати ним або його окремим структурним елементом чинності;
- 2) закінчення строку (терміну) їх дії, у разі якщо такий строк (термін) визначено у відповідному нормативно-правовому акті;
- 3) скасування у випадках, визначених Конституцією України та (або) законом.

2. У випадку, передбаченому пунктом 2 частини першої цієї статті, суб'єкт правотворчої діяльності не приймає додатково рішення про втрату чинності цим нормативно-правовим актом або окремим його структурним елементом. Такий нормативно-правовий акт або окремий його структурний елемент втрачає чинність у строк (термін), визначений у цьому нормативно-правовому акті.

3. Нормативно-правовий акт або окремий його структурний елемент припиняє свою дію за правилами, визначеними частиною шостою статті 57 цього Закону.

Стаття 61. Втрата чинності нормативно-правовим актом або окремим його структурним елементом

1. Нормативно-правовий акт або окремий його структурний елемент визнається таким, що втратив чинність, у разі, якщо:

- 1) рішення про втрату чинності ним або його окремим структурним елементом було прийнято на всеукраїнському референдумі (для законів);
- 2) суб'єкт правотворчої діяльності прийняв (видав) у встановленому цим Законом порядку рішення про визнання прийнятого (виданого) ним

нормативно-правового акта або окремого його структурного елемента таким, що втратив чинність;

3) Конституційним Судом України прийнято рішення про визнання нормативно-правового акта або окремого його структурного елемента таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним) (для законів, інших нормативно-правових актів Верховної Ради України, нормативно-правових актів Президента України, Кабінету Міністрів України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим);

4) судом прийнято рішення про визнання його або окремого його структурного елемента протиправним та нечинним (для підзаконних нормативно-правових актів);

5) в інших випадках, визначених законом.

2. Суб'єкт правотворчої діяльності приймає рішення про втрату чинності нормативно-правовим актом або окремим його структурним елементом у разі, як правило, якщо:

1) нормативно-правовий акт або окремий його структурний елемент втратив актуальність;

2) ним прийнято (видано) новий нормативно-правовий акт, що регулює ті самі суспільні відносини.

3. Норми права про визнання нормативно-правового акта, окремого його структурного елемента такими, що втратили чинність, розміщуються в розділі "Прикінцеві положення" відповідного нормативно-правового акта.

4. Окремим нормативно-правовим актом може затверджуватися перелік нормативно-правових актів, що визнаються такими, що втратили чинність, у разі, якщо при прийнятті відповідного нормативно-правового акта системний перегляд чинного на той час законодавства України не було здійснено.

5. Визнання нормативно-правового акта або окремого його структурного елемента таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним), або таким, що втратив чинність, не відновлює дію нормативно-правового акта або його окремого структурного елемента, що діяв до набрання чинності нормативно-правовим актом або окремим його структурним елементом, що визнаний таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним), або таким, що втратив чинність.

6. Текст законопроекту про втрату чинності первинним законом, кодексом або окремими їх структурними елементами, що приймається на всеукраїнському референдумі, розробляється в порядку, встановленому Законом України "Про всеукраїнський референдум", з урахуванням принципів правотворчої діяльності, визначених цим Законом.

Порядок прийняття закону про втрату чинності первинним законом, кодексом або окремими їх структурними елементами на всеукраїнському референдумі визначається Законом України "Про всеукраїнський референдум" та законом про народну законодавчу ініціативу.

7. У випадках, передбачених Конституцією України, нормативно-правовий акт або окремий його структурний елемент, що визнаний неконституційним, втрачає чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України рішення про його неконституційність, якщо інше не встановлено самим рішенням, але не раніше дня його ухвалення.

Стаття 62. Скасування підзаконного нормативно-правового акта або окремого його структурного елемента

1. У випадках, передбачених Конституцією України та (або) законом, підзаконний нормативно-правовий акт або окремий його структурний елемент може бути скасований:

- 1) Президентом України – нормативно-правовий акт:
 - а) Ради міністрів Автономної Республіки Крим;
 - б) голови місцевої державної адміністрації;
- 2) Кабінетом Міністрів України – нормативно-правовий акт міністерства;
- 3) головою місцевої державної адміністрації вищого рівня – розпорядження голови місцевої державної адміністрації нижчого рівня;
- 4) іншим суб'єктом правотворчої діяльності – у випадках і порядку, визначених Конституцією України.

2. У рішенні про скасування підзаконного нормативно-правового акта або окремого його структурного елемента зазначаються підстави для його скасування.

Підставою для скасування підзаконного нормативно-правового акта або окремого його структурного елемента є:

- 1) невідповідність нормативно-правового акта або окремого його структурного елемента Конституції України та (або) закону;
- 2) невідповідність нормативно-правового акта або окремого його структурного елемента нормативно-правовим актам, що мають вищу юридичну силу;
- 3) інші підстави, визначені Конституцією України та (або) законом.

3. Скасований нормативно-правовий акт втрачає чинність з дня набрання чинності нормативно-правовим актом про його скасування.

4. У разі скасування нормативно-правового акта або окремого його структурного елемента дія нормативно-правового акта або окремого його структурного елемента, що діяв до прийняття (видання) скасованого нормативно-правового акта, автоматично не відновлюється.

5. Суб'єкт правотворчої діяльності, нормативно-правовий акт якого скасовано повністю чи в окремії частині, зобов'язаний в межах своєї компетенції прийняти (видати) нормативно-правовий акт, яким врегулювати суспільні відносини, що виникли під час дії скасованого нормативно-правового акта.

Стаття 63. Дія нормативно-правового акта в просторі

1. Дія нормативно-правового акта в просторі визначається відповідно до компетенції суб'єкта правотворчої діяльності і може поширюватися на всю територію України, відповідну адміністративно-територіальну одиницю (одиниці) або на певну її (їх) частину.

Стаття 64. Дія нормативно-правового акта за колом суб'єктів

1. Дія нормативно-правового акта поширюється на громадян України, іноземців, осіб без громадянства, юридичних осіб, інших суб'єктів правовідносин, осіб, які перебувають на території, на яку поширюється його дія, і яких він стосується, крім випадків, передбачених нормативно-правовим актом.

Розділ XI. ПРАВОВІ ПРОГАЛИНИ, ПОДОЛАННЯ ПРАВОВИХ КОЛІЗІЙ

Стаття 65. Усунення правових прогалин та їх подолання

1. Правова прогалина – це повна або часткова відсутність норми права, що не забезпечує завершеність правового регулювання відповідних суспільних відносин.

2. У разі виявлення правової прогалини відповідний суб'єкт правотворчої діяльності зобов'язаний прийняти (видати) нормативно-правовий акт, що її усуває, актом того самого виду, що містить прогалину. Усунення правової прогалини шляхом прийняття (видання) нормативно-правового акта нижчої юридичної сили не допускається.

3. Суд для подолання правової прогалини може застосовувати у випадках, передбачених законом:

1) аналогію закону – шляхом застосування до не врегульованих суспільних відносин положень закону, який регулює подібні суспільні відносини;

2) аналогію права – шляхом застосування до суспільних відносин, не врегульованих нормативно-правовими актами, загальних принципів права.

4. Аналогія закону або аналогія права не застосовується для визначення підстав, меж повноважень та способу дій органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, притягнення особи до юридичної відповідальності.

Стаття 66. Подолання колізій норм права під час реалізації нормативно-правових актів

1. Колізія норм права – це протиріччя або невідповідність між нормами права у нормативно-правових актах, що регулюють одні й ті самі суспільні відносини.

Протиріччя між нормами права у нормативно-правових актах – це колізія норм права в нормативно-правових актах рівної юридичної сили.

Невідповідність між нормами права у нормативно-правових актах – це колізія норм права в нормативно-правових актах різної юридичної сили.

2. У разі виявлення колізії між кодексом і первинним законом пріоритет у застосуванні має норма права, що міститься у кодексі, якщо інше не передбачено таким кодексом.

3. У разі виявлення колізії між нормативно-правовими актами різної юридичної сили пріоритет у застосуванні мають норми, що містяться у нормативно-правовому акті вищої юридичної сили. У разі виявлення колізії між нормативно-правовими актами рівної юридичної сили пріоритет у застосуванні мають:

1) норми, що містяться в нормативно-правових актах спеціального законодавства України (крім випадку, визначеного частиною другою цієї статті);

2) норми, що містяться у нормативно-правових актах, що вступили в дію пізніше.

Розділ XII. ПРАВОВИЙ МОНІТОРИНГ

Стаття 67. Мета, суб'єкти, складові та строки правового моніторингу

1. Правовий моніторинг – це систематична комплексна контрольна діяльність, спрямована на відстеження, аналіз та оцінку реалізації прийнятих нормативно-правових актів щодо:

1) уведення їх у дію в повному обсязі (набрання нормативно-правовими актами чинності, реалізації норм права, викладених у їх перехідних положеннях, прийняття (видання) підзаконних нормативно-правових актів, спрямованих на реалізацію нормативно-правових актів, щодо яких проводиться правовий моніторинг);

2) досягнення запланованих цілей нормативно-правового регулювання, їх впливу на суспільство та (або) на окремі соціальні групи, сектори чи галузі, а також визначення соціальних, правових, політичних, економічних, екологічних, адміністративних та (або) інших можливих запланованих наслідків чи виявлення незапланованих наслідків.

2. Правовий моніторинг здійснюється:

1) суб'єктами правотворчої діяльності – щодо прийнятих (виданих) ними нормативно-правових актів;

2) іншими учасниками правотворчої діяльності – у випадках та порядку, встановлених законом.

3. Правовий моніторинг включає:

1) юридичну оцінку нормативно-правового акта (далі – юридична оцінка), що включає здійснення аналізу:

а) факту своєчасності прийняття (видання) підзаконних нормативно-правових актів, спрямованих на реалізацію нормативно-правового акта, щодо якого проводиться правовий моніторинг;

б) відповідності прийнятих (виданих) підзаконних нормативно-правових актів нормативно-правовому акту, щодо якого проводиться правовий моніторинг;

в) рішень Конституційного Суду України та (або) інших судів стосовно нормативно-правового акта та (або) його окремих структурних елементів, щодо якого (яких) проводиться правовий моніторинг;

2) оцінку ефективності реалізації нормативно-правового акта (далі – оцінка ефективності реалізації), що включає здійснення аналізу щодо:

а) встановлення стадії реалізації нормативно-правового акта;